

Intervju med Toril Hansen

5. desember 2008

Du studerte realfag i Oslo?

På den tiden da jeg var ferdig med gymnaset i 1966, fantes det bare én høyere utdanningsinstitusjon i Tromsø, nemlig Tromsø lærerskole. De av oss som ønsket høyere utdanning, men som ikke hadde tenkt å bli lærere i barneskolen, måtte reise ut. Min vei gikk til Oslo hvor jeg studerte realfag ved Universitetet. Mens jeg holdt på med kurs for hovedfagsstudiet i fysiologi, dukket Universitetet i Tromsø opp. Dette syntes jeg var så spennende at jeg bestemte meg for å ta mitt hovedfag der. Det var så viktig for meg at jeg forsønte meg med at det ville føre til en liten forsinkelse i studieprogresjonen.

Hvordan var det å studere realfag i Tromsø på syttitallet?

Det var et miljø preget av stor idealisme som det var kjempespennende å komme til som student. Vi var svært få studenter på Institutt for medisinsk biologi, som lå under fagområdet for medisin (senere Det medisinske fakultetet). Så vi ble nærmest en del av personalet. Det var egentlig lagt liten vekt på det å være student, bortsett fra at vi etter hvert begynte å stille noen krav når det gjaldt hovedfagsstudiet. Vi ønsket oss et mer strukturert opplegg. Vi ville ikke ende i det utføre at det ikke ble noe av det prosjektet vi satset på i hovedfagssammenheng. Vi befant oss nok i en fase hvor man startet prosjekter som ikke alltid var like velbegrunnet. Studiet var svært fritt. Jeg fikk selv velge mine egne støttefag til hovedfaget. Valget falt på medisinsk biologi som et støttefag. Så tok jeg hovedfag innenfor immunologi.

Så ble det arbeid på Immunologisk avdeling og undervisning på fysiokjemikerutdanningen?

Forskning var ikke veien for meg. Så da jeg var ferdig med hovedfaget, begynte jeg på Immunologisk avdeling og blodbank på sykehuset. Tror jeg startet som konsulent og assisterende avdelingsleder. Jeg var der en del år og hadde da spesielt ansvar for opplæring, både av personale og av fysiokjemikerstudenter. Sykehuset hadde på den tiden ansvaret for andre år av denne utdanninga, mens det første året var lagt til Breivika videregående skole. Etter en del år på sykehuset søkte jeg meg over til

<http://doi.org/10.7557/15.4358>

© The author. This is an open access article distributed under the terms and conditions of the [Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license.

fysiokjemikerskolen i Tromsø. Breivika videregående skole overtok etter hvert ansvaret for begge årene. Jeg underviste i immunologi og transfusjonsmedisin. Jeg var også med på den opplæringen som studentene fikk på sykehuset. Det var et svært tett samarbeid med praksisfeltet.

Jeg begynte i Breivika 1. januar 1985. Der var jeg til staten overtok året etter, og utdanningen endret navn til fysiokjemikerhøgskolen. Men fremdeles var utdanningen preget av dette tette samarbeidet med sykehuset og laboratoriene der. På skolen hadde jeg teori- og laboratorieundervisning. Studentene hadde lange praksisperioder.

I tillegg til immunologi og transfusjonsmedisin underviste jeg også en del i mikrobiologi og fysiologi. Men den muligheten jeg skjønte ville komme når vi ble sammenslått, og var på plass i MH-bygget, var å bli kjent med samfunnsmedisin. Jeg fikk faktisk allerede i studieåret 1988-89 anledning til å ta en master i folkehelsevitenskap. Studiet gjorde meg i stand til å se ut over laboratoriet og mer inn i helsevesenet som helhet. Jeg synes det var sporty av høgskoledirektøren, Bjørn S. Hanssen, å gi meg det stipendiet. For ellers gikk disse stipendene til de som skulle kvalifisere seg til lektorkompetanse.

Du deltok i arbeidet med felleskurset?

Da vi var på plass i MH-bygget og skulle begynne å bygge opp nye samarbeidsarenaer mellom utdanningene, gikk jeg inn i den arbeidsgruppa som utredet det vi kalte felleskurset for helsefag- og legestudenter. Jeg tror vi startet planarbeidet i 1991 da vi var flyttet inn her. Så tok undervisningen til året etter. Jeg opplevde dette som en fantastisk planleggingsprosess hvor vi først og fremst var idealister, men hvor vi også var svært kreative. Jeg synes vi fikk til et godt kurs. Studentene ervervet seg en masse kunnskaper og skrev spennende oppgaver. En del av kunnskapene jeg i dag bærer med meg, har jeg faktisk fått via oppgaver som studentene skrev på tvers av utdanningene sine på dette felleskurset.

Kurset bygde på mye gruppearbeid, og alle gruppene var tverrfaglig sammensatt. Felleskurset ble evaluert for hvert år, og vi tok evalueringen på alvor. Derfor gjorde vi omfattende endringer fra år til år. Etter hvert ble det en del faglig uenighet omkring dette kurset. Det var dessuten for mange studenter å holde rede på. Medisiner- og farmasiutdanningene gikk ut av dette samarbeidet. I dag er det studentene på AFH (Afdeling for helsefag) som utgjør målgruppa for felleskurset.

I felleskursets første år var studentene ute og traff pasienter allerede i første semester. Dette medførte et voldsomt renn på UNN (Universitetssykehuset Nord-Norge). Det er fullt forståelig at man der ba om å få færre studenter. Så det ble kommunehelsetjenesten som overtok rollen som mottaker av studenter på felleskurset. Også her er det et problem at de som har behov for helsetjenester i kommunen, allerede har altfor mange ulike mennesker som kommer hjem til seg. Det er stor turnover blant de ansatte, og så kom det studenter i tillegg. Det ble for mye. Det synes jeg er en faglig begrunnelse man skal bøye seg for. Det ble skrevet en rapport om felleskurset i 1995 eller 1996. Men senere kjenner ikke jeg til at det er skrevet noen historie. Det handler om en historie som det kunne vært svært interessant å få fram.

Mange av oss var bevisst på verdien av å bli kjent med hverandre på tvers av faggrensene. Det gjaldt selvsagt også for felleskurset. Da vi flyttet inn i MH-bygget, fordelte vi derfor kontorene slik at vi kom til å utgjøre tverrfaglige grupper. Det ligger en grunnleggende samarbeidsvilje igjen i miljøet etter alle disse initiativene, som jeg synes er flott. Det meste var nytt for mange av oss. Det gjaldt ikke minst det vi kaller problembasert læring, som sto i fokus for felleskurset. Det foregikk i det hele tatt mye pedagogisk utviklingsarbeid i denne perioden. I hvert fall åpnet det mine øyne for betydningen av variasjon innenfor pedagogikken.

Du engasjerte deg etter hvert i institusjonspolitiske spørsmål?

Jeg var med fra jeg var student da jeg satt i styret for Institutt for medisinsk biologi. Senere satt jeg også i styret for fysiokjemikerskolen. Fra vi flyttet inn i MH-bygget, satt jeg i avdelingsstyret for avdeling for helsefag. I 1997 valgte kolleger og studenter meg til dekan ved AFH. Jeg stilte til gjenvalg etter den første perioden, og ble valgt for en periode til. Så jeg satt som dekan i til sammen seks år. Da var vi gått over til enhetlig ledelse ved Høgskolen i Tromsø, med unntak av toppen av institusjonen, hvor man hadde valgt rektor og prorektor. Jeg stilte som prorektorkandidat og ble valgt til vervet for en fireårs-periode fra 2003 til 2007.

Noen tanker om lederverv i høgre utdanning?

Min filosofi har alltid vært å lytte. Høre på argumentene før jeg fatter beslutning. Men det er klart at beslutninger går på tvers av noens interesser. Jeg mener at man skal ta beslutninger, men de skal være kvalifiserte. Derfor skal man lytte nøye på argumentene som lanseres i avdelingens styrende organer. Som ansatt på en høgskole skal vi utøve en pedagogisk profesjon. Vi skal først og fremst være lærere. Men jeg er

blitt motsagt av mange kolleger som mener at profesjonstilhørigheten må stå i fokus. I utdanningen befinner vi oss på en måte i to verdener; den ene er livet inne på høyskolens forskjellige avdelinger og den andre er praksisfeltet. Begge verdener er like reelle, men vi må være bevisst vår rolle både som lærere, som pedagoger og som veiledere. Jeg er opptatt av at vi ikke skal gå for mye inn i en mors- eller farsrolle for studentene. Å stille krav til studentene om innsats, synes jeg er svært viktig. Vi skal støtte og vi skal puffe dem.

Hva med forholdet mellom dekanene og forholdet til rektor og direktør?

Høgskolestyret fordelte ressursene. Det hadde jeg ikke direkte innflytelse på. Avdeling for helsefag var en sterk avdeling, en avdeling som nøytt stor respekt. Jeg følte at jeg hadde min plass i ledelsen av høgskolen. Jeg hadde avdelingen med meg. Samarbeidet på avdelingen mellom direktør og faglig leder (dekan) syntes jeg var veldig ryddig.

Jeg var tilhører på en del styremøter. Det var interessant å følge med på det som foregikk i styret. Det ble innført et årlig styreseminar hvor vi kunne peke på vår strategi. AFH har gjennom årene vært svært bevisst på å ha en strategi og være tydelig på den.

Mange har oppnådd lektorkompetanse?

Det har vært særdeles utfordrende å støtte og oppmuntre kolleger som har slitt på veien mot mastergrad og lektorkompetanse. En vei som har vært tung for mange. Mange var i den fasen at de hadde små barn. En del har vært i ferd med å gi opp, mens andre brukte fryktelig lang tid. Men vi klarte å finne ordninger slik at de fleste kom i mål. Mange har utvist en beundringsverdig innsats.

Det kom stadig flere som ønsket å bevege seg videre fra lektor til førstelektor. Da tror jeg at jeg i mange sammenhenger kunne være en god samtalepartner. Jeg skal ikke ta æren for at flere er blitt førstelektorer. Men jeg tror jeg har vært med på å påvirke folk i den retningen. Dette ser jeg som den viktigste lederoppgaven. Du har sikkert lest om Kysthospitalet i Tromsø og ungene som lå der i årevis uten å få noen god behandling eller oppfølging. Min kollega Liv Berit Knutsen og jeg tok initiativ og arrangerte det første seminaret for de tidligere pasientene, hvor vi også inviterte fagfolk. Dette har tullet på seg, noe jeg synes er spesielt oppmuntrende, ikke minst sett i lys av den politiske oppgaven vi bør ha.

Så ble du prorektor ved Høgskolen i Tromsø?

Da jeg kom inn i høgskolestyret, måtte jeg bli bevisst på at jeg ikke bare representerte Avdeling for helsefag. Jeg var en representant for hele institusjonen. Men det er ikke til å stikke under en stol at når jeg synes det manglet opplysninger angående AFH, så måtte jeg ta det fram. Prorektorvervet var spennende. Men jeg hadde nok større innflytelse som dekan.

Som faglig leder skal man være sterk, og man skal være tydelig. Det må man gjerne også være i forkant av styremøter. Jeg tror det er viktig med disse faglig-strategiske diskusjonene. Man må være seg bevisst den påvirkningsmulighet man skal ha vis-à-vis en administrasjon.

Det er ikke mulig å tenke seg en styringsmodell som opphever enhver spenning mellom administrativ og faglig ledelse. Det er heller ikke sikkert at det er noe å strekke seg etter. Da er det viktigere å utvikle team som kan utfylle hverandre fordi de har ulik kompetanse. Å ha mange stemmer rundt seg som man kan og er villig til å lytte åpent og respektfullt til, åpner muligheter for å komme fram til noe som er bedre, og til å være under utvikling hele tiden. Det må være en sentral målsetting.

Hva med fusjonen?

Ja, jeg satt i arbeidsgruppa som utredet fusjonsideen og som i 2000 avga innstillinga kalt *Venner for livet*. Jeg syntes mye av dette arbeidet var kjempespennende. I arbeidet med denne innstillinga gikk det opp for meg at det er store forskjeller mellom Universitetet og Høgskolen. Jeg har selv min bakgrunn fra universitetet. Jeg har undervist i disse praksisrettete profesjonsutdanningene i mange år. Til å begynne med var disse utdanningene på videregående skoles nivå, men er nå for lengst blitt høgskolestudier. Da jeg på et møte i «Venner for livet-utvalget» ga uttrykk for at jeg syntes det var en klar forskjell mellom Høgskolen og Universitetet, sa en studentrepresentant fra Fiskerihøgskolen; «Toril, jeg vet ikke hva du snakker om. Vi er studenter i Tromsø, både vi fra Høgskolen og de fra Universitetet. Vi tar høyere utdanning, og vi ser ingen forskjell på høgskole og universitet». Dette var en vekker for meg. Jeg tenkte at ett er å lytte til studentene, noe annet er det å reorganisere sine tankebaner. Når vi begynte å se ut over i Europa, kunne vi registrere at det hadde oppstått mange nye universitet på grunnlag av høgskoler som var gått sammen med universiteter, eller ved at høgskoler var blitt omgjort til universitet.

I forhold til spørsmålet om fusjon syntes jeg det var god grunn til å ta med i vurderingen at vi konkurrerte om studentene. Sånn kunne det ikke være på lille Tromsøya. Vi innså at vi måtte tenke sammen og

rekruttere sammen. Det var noen som hadde talt for en fusjon allerede før innstillinga kom. Men det var nok langt flere motstandere enn tilhengere. Innstillinga vår gikk inn for fusjon. Ulf Christensen var vel blitt rektor da innstillinga kom. Men jeg ble oppnevnt av hans forgjenger, Lisbeth Ytreberg. Da *Venner for livet* var oppe i styrene for Universitetet og Høgskolen, munnet det ut i en intensjonsavtale om å samarbeide mer. Dette ble en papirbeslutning. Vi fikk ikke til noe godt og varig samarbeid, heller ikke om rekruttering av studenter til Tromsø. Det var et samarbeid som døde tidlig hen. Vi fortsatte som konkurrenter.

Rektor på Høgskolen hadde hele tida vært positiv til sammenslåing. Rektor ved Universitetet endret etter hvert syn og ga fusjonstanken sin tilslutning. Det kom i gang uformelle møter mellom rektorene og direktørene. Det ble også nedsatt en arbeidsgruppe der jeg var med som prorektor. Denne arbeidsgruppa utarbeidet en søknad til Departementet om å slå sammen de to institusjonene. Søknaden ble oversendt i 2007, samme høsten som jeg sluttet som prorektor. Jeg tror det var riktig å fusjonere, men det har nok både positive og negative sider. Jeg merker en del engstelse blant kolleger, særlig på den administrative siden, for hvordan dette skal gå. For egen del er jeg ganske rolig. Men at det blir forandringer, det må man bare innstille seg på. Jeg er nå i en administrativ stilling som seniorrådgiver. Etter å ha vært borte fra undervisning i ti år, opplevde jeg et skifte av perspektiv som medførte at jeg ikke lenger hadde den samme gløden for å motivere bioingeniørstudenter som jeg hadde hatt. Jeg trivdes kjempegodt med undervisning. Jeg fikk gode tilbakemeldinger fra studentene på min lærergjerning. Men jeg hadde jo valgt å gjøre noe annet så lenge at jeg som sagt ikke lenger var motivert for lærerarbeid. Så jeg synes det var veldig hyggelig at AFH hadde behov for en seniorrådgiver. Jeg opplevde det likevel som litt rart å gå fra en fagstilling til en administrativ stilling.

Samtidig regner jeg med at jeg kan få bruk for min faglige kompetanse i mitt administrative arbeid. Mine oppgaver er i hovedsak knyttet til studiekvalitet og internasjonalisering. Internasjonalisering er definert som en del av arbeidet med studiekvalitet, i og med at studentene skal ha muligheter for utenlandsopphold i studietida.

Hva med deg i årene framover?

Internasjonalisering har vært lavt prioritert i fusjonsprosessen. Det blir neppe tatt noen strategisk beslutning på det området i løpet av 2009. Jeg ledet gruppa for utdanning i fusjonsprosessen, og vi sa noe om internasjonalisering. Vi ba om at det nye Universitetet utarbeidet en

strategisk plan. Jeg synes man først skal ha en plan, eller en strategi for internasjonalisering før man begynner å tilpasse det administrative apparatet. Synes det blir å starte i feil ende om en først legger en administrativ kabal og så tilpasser strategien til den.

Jeg ønsker å ta de positive trekkene i høgskolekulturen med inn i Universitetet. Det handler for eksempel om den mellommenneskelige nærheten vi har hatt og den sterke vekten vi har lagt på kontakt og samarbeid med studentene. Det er jo studentene vi lever av, for å si det litt flåsete. Men det er veldig viktig at vi, fra første gang de møter opp i ekspedisjonen, utvikler et reelt og greit samarbeid, at vi respekterer dem som samarbeidspartnere. Da jeg var prorektor, hadde vi et nært og givende samarbeid med studentene. Sammen med lederen for Studenttinget, ei jente, og nestlederen, en gutt, hadde vi et møte på Driv med alle tillitsvalgte studenter. Mens hun holdt sitt innlegg, sto hennes nestleder og prata i munnen på henne for liksom å forklare. Dagen etter tok jeg henne til side og sa: «Du er en flink jente, men du må ikke la deg dupere av en prateglad nestleder». Vi må hele tida huske at det er dagens studenter som om noen år skal ta over etter oss.